

وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً ﴿القرآن﴾

دَعْلَم تَجْوِيد په موضوع يو منفرد كتاب

گلدسته د تجويد

﴿دَعْلَم تَجْوِيد ٲول اهم مسائل په شعرونو كښې﴾

تصنيف

احمد علي مرداني

فاضل جامعة العلوم الاسلاميه علامه بنورتي تاون كراچي

Ketabton.com

خوروڼكې

اسلامي ادبي ٲولنه

يونبورستي روډ مردان 0312-9818511

گلدسته د تجويد
منظوم

تصنيف

احمد علي مرداني

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
دَعْلَم تجوید پہ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دتجوید

﴿دَعْلَم تجوید بول اہم مسائل پہ شعرونو کبھی﴾

لیکونکے

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری ٹاؤن کراچی

خوروونکے

اسلامی ادبی ٹولنہ مردان

تقريظ

استاد العلماء والشعراء حضرت مولانا

محمد ابراهيم فاني رحمه الله تعالى عليه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وحده والسلام على من لا نبي بعده! اما بعد په
قران كريم كښي د الله تعالى جل شانہ ارشاد دے: وَرَتَّلِ
الْقُرْآنَ تَرْتِيْلًا. قران كريم د الله تعالى رالپړلے اخير مے كتاب
دے چې په خوږ نبي ﷺ حضرت محمد ﷺ نازل كړي
دے. ددې عظيم الشان كتاب چې څنگه معنی او تفسير زده
كول ضروري دی دغه شان دا خبره هم ډيره اهميت لري چې
ددې كتاب قراءت او تلاوت دي هم د تجويد او قواعدو مطابق
اوشي. علم التجويد ډير لوڼي علم او فن دے. په دي كښي
ددې فن او علم ما هرينو ډير كار كړي دے او ډير كتابونه ئي
ليكلي دي. موجوده مختصره رساله محترم مولانا احمد علي
مرداني صيب د طالب علمانو د زده كړمے او د يادولو د پاره په
پښتو نظم كښي تياره كړمے ده. ماشاء الله ډير په ښه انداز ئي
په دي كښي قواعد د تجويد د شعرونو په شكل پيش كړي دي.
زما د عاده چې الله كريم دي دي مختصر مے رسالي ته قبوليت
عامه وركړي چې ټول پښتانه ورته ترې مستفيد شي. آمين

محمد ابراهيم فاني

خادم العلم والطلبه بجامعۃ دارالعلوم حقانيه اكوره خټك

۵ محرم الحرام ۱۴۳۳ هـ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دَ صاحبِ کتابِ یو خو خبري

دَ اللّٰه تعالیٰ شکر و احسان دے چي مونږه ئي دَ حضرت محمد رسول اللّٰه ﷺ په اُمت کښي پيدا کړو او بيا ئي بل احسان په مونږ دا اُکړو چي مونږ له ئي په دُنیا کښي دَ دُنیا دَ ژوند تیرولو دَ پاره یو عظیم الشان کتاب قرآن کریم را کړو . چي دَ دُنیا او دَ آخر دَ هر یوې مسئلے دَ پاره کافی او شافي دے . دغه قرآن کریم باندي چي څنگ په صحیح لوستلو باندي پیر اجر و ثواب مقرر دے . دغه شان که که یو انسان دغه قرآن کریم غلط اُلوی دَ هغه انسان دَ پاره په آخرت کښي سزا او وعید هم شته . ددغي سزا او وعید نه دَ بیج کیدو دَ پاره او لوئي اجر دَ حصول دَ پاره په هر دور کښي علماء او قراء په خپل خپل ځائے زبردست محنت کړي دے . او دا محنت به ترقیامته پوري (انشاء اللّٰه) جاری وی . چي په ښه انداز سره دَ قرآن کریم تلاوت اُوکړي شي او هر یو مسلمان په قرآن کریم کښي دَ غلطو نه محفوظ پاتے شي . ما هم ددغي مقصد حاصلولو دَ پاره دا مختصره رساله دَ اللّٰه تعالیٰ په فضل و کرم او توفیق سره تیاره کړي ده . مولیٰ کریم دي ئي ماله او زما والدینو ، تولو اُستادانو او ملگرو لره سبب دَ فلاح اُگر ځوی . واللّٰه الموفق والمعين . رينا تقبل منا انک انت السميع العليم وتب علينا انک انت التواب الرحيم وصلى اللّٰه تعالیٰ على خير خلقه محمد وآله واصحابه اجمعين .

ابوالقاسم احمد علي مرداني

یونیورسټی روډ خوره بانډه مردان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اولنی لیک

پس له حمده له صلوة دا بیان
 مبتدی دپاره خدایا کبری اسان
 مهربان شوکته په ما پرودیگار
 تاسوته به وړاندې کر مه خه اشعار
 مسائل می دتجوید کرل خه راجمع
 دالله نه پری داجر ساتم طمع
 عری کبھی چي ادا کله حرفونه
 مخرجونه یاد ساته او صفتونه
 دی ته وائی دقران علم تجوید
 نه دی گران بنه دے اسان علم تجوید
 دهر هغه خائے چي تکه ادا کی پری
 په مخرج سره دنیا کبھی به یاد پری
 پنخه تول دی مخرجونه دحرفونو
 یاد ساته دغه بیان دبنیادونو
 جوف او حلق سره کره ژبه شونہ دے نور دے
 دخیشوم ورسره نوم شته دے که گور دے
 دا اصول دمخارجو تول بیان دی
 لازمی دا پیژندل په هر انسان دی

مخارج دی بُنیادونه دَ حرونو
 خان خیرساته ددغی بُنیادونو
 په کوم شان او کیفیت چي حرف اداشی
 صفتونه به ترې جوړ ددې دُنیا شی
 دَ علم التجوید اهمیت او حکم

هریو حرف صحیح لوستل دی ضروری
 دا لازم دی دتجوید په مبتدی
 دغه حکم دَاللّٰه ددې کلام دے
 معززہ دے عالی او چت مقام دے
 دغه حکم دَ حدیثِ مصطفیٰ ﷺ دے
 چي دَ دو جہان دَ پارہ نُور زنادے
 داسے وائی په دُنیا کُشی عالمان
 په تجوید سرہ بنائستہ دغه قرآن
 لحنِ جلی او لحنِ خفی

په دوه قسمہ دا غلطی دَ مبتدی دی
 په غلطو کُشی ختہ جلی دی ختہ خفی دی
 غلطی غتہ چي وی دغه ده حرامہ
 په لحنِ جلی یا دیری دا تمامہ
 صفت پریدی چي دَ حرف کله بشر
 لحن جوړ به ترې خفی شی سراسر

دا دوه قسمه دي غلطه دهر انسان
 كله لولى چي دنيا كني خوك قران
 بچ ساته ددي غلطونه خپل وجود
 په دنيا درنه جوړ نشي چي مردود
 د علم التجويد موضوع

د قران الفاظ موضوع ده د تجويد
 ترقي غواړه درې نه دمزيد
 په تجويد سره دلوستلو تعليم

په تجويد سره قران لوستل پكاردی
 به تجويده ټول لوستونكي گناه گاردی
 په تجويد سره لوستلو كني عزت دے
 به له دغي دنيا در ذلت دے
 په تجويد سره بنائسته بكارى قران
 لكه تاج چي وي په سر ديوانسان
 د علم تجويد مقصد او غرض

بنه صحيح د حرف ادا لري مقصد
 د تجويد د دغه حكم د ابد
 بنه بنائسته به پرې حرفونه د قران شي
 چي تابع خوك د تجويد په دي جهان شي
 دا قران په دے تجويد سره بنائسته دے

ددي ژوند دپاره بنكله نمونه ده
 هر انسان په دغه علم بنائسته كيږي
 لكه گل دباغيچي ترينه جوړيږي
 دتجوید مرتبي

مرتبي دي دتجوید درم دجهان
 داسه وائي په دنيا كښي عالمان
 يو تدوير دمه، بل دمه حدربل ترتيل
 عالمانو بيان كړم دمه تفصيل
 ترتيل نوم دمه دبنه رواواطينان
 تلاوت چي كوي كله مسلمان
 حدروائي تيز لوستلو ته دنيا كښي
 بيان شوم دقاريانو په وينا كښي
 نه وي تيز او په مزه چي تلاوت
 دا تدوير دمه په دنيا كښي هر ساعت
 مرتبي دومره تجويد له په دنيا دي
 لكه څنگ چي دري نقطي دهر يو ثادي

دتجوید ارکان

لكه څنگ چي داودس فرض څلور دي
 دتجوید سره ارکان دومره په كور دي
 مخرجونه دحرفونو پيژندل دي

پيژندل دی دَ صفاتو او وئیل دی
 پيژندل دی دَ حرفونو ټول احکام
 هم عادت دَ بینه لوستلو کړه مدام
 د تجويد دَ پاره ټول دغه ارکان دی
 په ترتیب سره چي بره دا بیان دی
 دَ علم التجويد فائده

خوک چي لولی په تجويد سره قرآن
 دارضاده دَ اللّٰه غنی سبحان
 دَ رسول اللّٰه ﷺ رضاشته په دے کار
 شته رضاد اولیاؤ په دغی لار
 آخرت کښي ئي بدله ده نعمتونه
 ملاوړی به په دغی جنتونه
 دَ تسمیے او تعوذ بیان

هر کله چي تلاوت کړم دَ قرآن
 دري صورت به ياد ساته ددې جهان
 يابه ته شوروغ کوم سر نه سورت
 ياد مينغ نه به کوم ته تلاوت
 يابه ستا مينغ کښي سورت نه ابتداوی
 دري حالته به دادلته کښي تل ستاوی
 دَ اول صورت نه راشه ځان خبر کړه

تعوذ او تسمیہ دوارہ پہ سر کرہ
 تعوذ او تسمیہ دل تہ را غلے
 دا عمل دے د محبوب نبی ﷺ دیر بشکلے
 دویم صورت کنبی تعوذ وئیل بہتر دی
 دا کارونہ دثواب د ہر بشر دی
 تسمیہ کنبی ہر بشر لہر اختیار دے
 دثواب دا پہ کارونو کنبی یو کار دے
 دریم صورت کنبی تسمیہ ہر خائے را غلے
 خیر دار ترینہ ہر بشر دے ہر یو کلے
 دتویے دسورت حکم بل جُداد دے
 ہفہ حکم راشہ لانڈی دل تہ داد دے
 تسمیہ ئی پہ اول کنبی نشتہ نشتہ
 دا حصہ ئی پہ اول کنبی نشتہ نشتہ
 دتعوذ او تسمیہ تفصیل

کتہ سورت نہ ستاوی چرے ابتدا
 تعوذ کرہ تسمیہ سے سرہ ادا
 صورتونہ ترے جور پری تہول خلور
 وصلی کُل او فصل کُل نہ پس دی نور
 شتہ فصل اول وصلی ثانی صورت
 خلورم ئی دے الہ پہ حقیقت

په څلورو کښي چي بره ذکر دای
 درمے صورتہ په کښي دلته ټول روادی
 وصل اول بیافصل ثانی صورت
 ناروادمے دا صورت دَ تلاوت
 نور ددي نه علاوه چي درمے ادا دی
 دغه درمے وارہ هر ځائے کښي تل روادی
 دَ مخارجو بیان

دَ مخرج مثال دَ کور دمے دَ بنیاد
 بی بُنیاده کور لیدلي چا آباد
 حلق یا ژبه یا وی شونډمے دَ انسان
 دَ کوم ځائے نه ادا کیږي چي بیان
 مخرج دغي ځائے ته وائی په دُنیا
 دَ قاریانو علم او ده وینا
 مخرجونه ټول دی اوولس دَ حرفونو
 دا بیان دمے یقیني دَ کتابونو
 چي ساکن وی دَ الف سره واویا
 جوفی نوم ددي مخرج دمے په دُنیا
 دَ همزي سره چي جمع کریمے بیاها
 ادا کیږي دوی دَ حلق په انتها
 مینځ دَ حلق دمے عین او حاله په جهان

خیال ساتی ددی خبری عالمان
 غین او خاد حلق اُخر نہ ادا کی پری
 پہ لفظونو کبھی چھی کلہ بیان پری
 دَاخِر ژے سرہ لہات چھی مل شی
 قاف بہ جو پتری دُنیا پہ ہر منزل شی
 لہرا لاندی ہریو قاف نہ کاف ادا دے
 دامخرج ددغی قاف نہ بل جُدا دے
 مینغ دژے کتہ تالو سرہ شی مل
 جیم دشین سرہ راخی پہ دی منزل
 یا حرکت لرونکی، دارنگ یا دالین
 ادا کی پری ددی خائے نہ پہ بہترین
 کتہ داژے ددی ژامی سرہ مل شی
 جو پریہ ضاد تری دُنیا پہ ہر محفل شی
 یو دژے غارہ بل کپہ شمیرانیاب
 ثنایا رُباعی دوارہ دہر باب
 ہم اُورے دَضو ا حک شی چھی تمام
 ادا کی پری ددی خائے نہ ہریو لام
 یو دژے غارہ بل تالو کپہ برہ
 نون ددلتہ نہ ادا کپہ بنے پہ نہرہ
 لہر دینہ چھی دَنون نہ خوک شی کلہ

را ادا بہ شی ددی خائے نہ پہ خپلہ
 کرہ دپاس غائبونو بیخ دژیے سر
 طاء، تا، دال تری ادا کی پری پہ ہر در
 ژبے سر نہ ادا کی پری ظا او ثا
 چہ شی یو دثنا یا غارہ علیا
 دا مخرج دھریو ذال دے دجھان
 داسی وائی دقران دغہ قاریان
 مینغ چہ شی دثنا یا دژیے سر
 ورتہ خیال کوہ دنیا کبھی پہ نظر
 دا دصا داوزا د سین دے یو مخرج
 دایستہ یر بہترین دے یو مخرج
 مینغ دلاندی شونہی دے مخرج دفا
 چہ شی یو دثنا یا غارہ علیا
 کلہ شونہی چہ دا دوارہ یو خائے کی پری
 واو اوباء سرہ ہر میم تری ادا کی پری
 دغٹے مخرج خیشوم دے بیان شوے
 بنائستہ دی سرہ دنیا کبھی قران شوے
 مخرجونہ دحرفونو دی داتول
 بنیادونہ دحرفونو دی داتول

★★★★★★

د خلی غائبونه

ثنا یا اوربعاى خلوړ خلوړ
 بیا انیاب او ضوا حك شته دُومره نُور
 طواحن غائبونه دولس شته په شمیر
 نواجذ خلوړ چي نه شی درنه هیر
 شل غائبونه د اضر اس شول دغه شان
 دوه دیرش خُله کښي شول غائبونه د انسان

د صفاتو بیان

د صفت معنی راغلی ده حالت
 د یاد شو په معنی د کیفیت
 ټول صفات لری دوه قسمه د جهان
 لازمی او عارضی دی عالیشان
 لازمی نه جدا کیږی له حرفونو
 خیال ساته ددغي ټولو صفتونو
 عارضی صفت وی حرف کښي کله کله
 کله کله دا د حرف نه بیل شی خپله
 د اښکلا وی د حرفونو د جهان
 که دُنیا کښي ورته خیال او کږی انسان
 په دې هر یو حرف بنائسته لکه د گل شی
 خوشبودار مشک و عنبر د هر محفل شی

خيال كوه ددغي ټولو بښه تمام
 داسي وائي په دنيا كښي خاص او عام
 صفات لازمه

چي د حرف سره يو ځاي په هر مكان وي
 دا صفت به لازمى ددي جهان وي
 چي جدا ترينه په يو مقام كښي نه شي
 چي جدا ترينه په يو كلام كښي نه شي
 ورتنه وائي خاص او عام صفت لازم
 ورتنه وائي ټول تمام صفت لازم
 ياد كړه اوولس لازمى ټول صفتونه
 څنگ چي اوولس دي ياد شوي مخرجونه
 لس صفات درنه هيرنه شي متضاد دي
 ضد پنځه د پنځو دلته كښي ټول ياد دي
 ووه دي غير متضاده ټول صفتونه
 دا صفات لري جدا جدا حرفونه
 د صفات متضاده بيان

ټول پنځه د پنځو ضد دي متضاد
 دا صفات په دي صفت سره دي ياد
 لس حرفونه مهموسه دي د جهان
 نور راغلي جهريه ټول د قران

لس حرفونہ مهموسہ لری صفت
 کرہ فحٹتہ شخض سرہ سگت
 جہر نوم داوچت والی اوقوت دے
 نرم والے مهموسہ کنبی ہر ساعت دے
 دریم صفت دصفتونونہ شدت دے
 داشامل زمونر پر سرہ پہ تلاوت دے
 تبول دی نولس مجھورہ پہ شمار حرفونہ
 جہر سرہ بنائستہ کیپی دالفظونہ
 دشدت معنی سختی دہ دجہان
 داسے وائی پہ دنیا کنبی عالمان
 پہ اتو حرفونو کنبی صفت شدت دے
 مجموعہ کنبی دا جدقظ بگت دے
 بل شدت تہ مخامخ صفت رخوت شتہ
 نرم والے پہ کنبی پروت پہ ہر جہت شتہ
 لکہ خنگ چپی دمنفوش شین دے شین
 دا آواز دے دنرمے بنہ بہترین
 درخوت حرفونہ شپارس دی پہ کور
 دشدت اوتوسط دی کور کنبی نور
 پنخہ تبول متوسط دی معتبر
 مجموعہ دتوسط دہ لن عمر

نة اواز پة کنبی بندی پری دانسان
 بین بین ورتہ ہم وائی پہ جہان
 پہ صفاتو کنبی پنعم دے استعلا
 ووة حرفونو کنبی راغلی پہ دنیا
 خص ضغط قظ ددی ده مجموعہ
 د حرفونو استعلاء ده دا حصہ
 ضد شپیم داستعلاء دے استفعال
 تہول لری دوویشٹ حرفونہ دکمال
 د اطباق صفت نہ خان کرہ بنہ خیر
 تہول خلور لری حرفونہ پہ ہر در
 طا او ظا سرہ ملگر مے صاد او ضاد
 مطبقہ سرہ دی دا حرفونہ یاد
 د اطباق ضد انفتاح دے ہر ساعت
 تہول پنخویشٹ حرفونہ دالری صفت
 پہ اذلاق صفت کنبی شپری دی تہول حرفونہ
 فر من لب کنبی دی دا صفتونہ
 دغہ تہول متضادہ صفات شول تیر
 در نہ نة شی تلاوت کنبی چہی دا ہیر
 خیال ساتہ ئی تلاوت کنبی ہر ساعت
 بنائستہ کی پری پہ دے ہر خائے تلاوت

دصفات لازمه غير متضاده بيان

لکه څنگ دفاتحه چي ووه آيات دي
 دومره غير متضاده له مقامات دي
 لکه څنگ چي ووه اسمانه دجهان دي
 دومره غير متضاده صفات بيان دي
 ټول دي ووه منفرده صفات دنيا کښي
 دا دي غير متضاده هره وينا کښي
 پنځو حرفو کښي راغلي قلقله ده
 قُطْبُ جَدُ کښي پرته دامجموعه ده
 يو صفت دمه په صفاتو کښي صفيرو
 ذکر کره علماء دمه په تحرير
 زاد صا د سره کره جمع بل کره سين
 د صفيرو حرفونو نه دره دي دا حسين
 يو صفت دمه د صفاتو نه تکرير
 رپيدل د ژبه را کښي په تقرير
 يو صفت د تفشي شته په يقين
 دا صفت لري يو حرف هغه دمه شين
 شين چي کله په دنيا کښي ادا کيږي
 آواز خله کښي ورسره پوره خوريږي
 ښه په نرمه ادا کيږي حرف د لين

دغہ دوه حرفونہ دی بنہ بہترین
 واونہ مخکبھی چي وی زور داپہ هر در
 زور دِیاء نہ مخکبھی وی چي پہ نظر
 هلہ داصفت بہ دلته کبھی موندے شی
 هلہ داصفت ییادلته کبھی راتلے شی
 انحراف صفت دَراء سرہ دَلام دے
 چي یو بل تہ مائل کیری نو تمام دے
 یوصفت استطالت دے معتبر
 دغہ ضاد سرہ موندے شی پہ هر در
 دغہ غیر متضادہ دی صفتونہ
 چي ملگری دَئیائی دی حرفونہ
 دَصفاتِ عارضہ بیان

عارضی صفت وی حرف کبھی کلہ کلہ
 لکہ خنگ چي رانرے شی او پبلہ
 تہول لری دغہ صفت اتہ (8) حرفونہ
 بنائستہ کیری دَقران پہ دے لفظونہ
 لام اوراء سرہ چي میم ساکن کرے نور
 نون ساکن سرہ شُول دا حرفہ خلور
 دغہ رنگ دے میم اونون هر مشدد
 داتنویں دے دغہ رنگ ہم معتمد

همزه هغه چي لرونڪي مخڪڻي زوروي
 واوساڪن نه مخڪڻي پيڻ چي په يو دروي
 هريو ڄائے ڪڻي چي ڏيا نه مخڪڻي زيروي
 ڀڻه ڦاري دے چي آگاه له دے نه ڀيروي
 دَلام قاعدے

ڪه ڏ پاڪ اللہ ڏنوم نه مخڪڻي زوروي
 غت به لام ئي په لوستلو سراسروي
 د اللہ نه مخڪڻي پيڻ راشي چي ڪله
 لام ڏ پاڪ اللہ به غت وائے پخيله
 ڪه ڏ لام نه مخڪڻي زيرو راشي قرآن ڪڻي
 نري وايه دغه لام په ٽول جهان ڪڻي
 دغه دوه دي مقامات ڏ ڊڪ لوستلو
 لام ڏ پاره دي راغلي په وئيلو
 نور ڏ دوو (2) نه چي دي ڄومره مقامات
 نري لام هلته راغلي په حالات
 ڊڪ ويئلو ته تفخيم ڏ جهان وائي
 نري ڪولو ته ترقيق دغه شان وائي
 په و اللہ ڪڻي لام ڀيل راڄي هر حال
 نري لام ڏ ڀسم اللہ لري مثال

★★★★★

دَرَا قَاعِدِے

غتِ لوستلو تہ تفخیم پہ جہان وائی
 نرې والی تہ ترقیق دغہ شان وائی
 غتِ لوستل معنی راغلی دَ تفخیم دہ
 دا پہ را کبھی دَر حمان او دَر حیم دہ
 نرې کولو تہ ترقیق پہ دُنیا وائی
 داسے دل تہ کبھی قاریان عالمان بنائی
 اِرْجِعُوا ئی دے مثال ددی جہان
 رانرې ددی مثال دہ پہ بنائے شان
 رانہ مخکبھی زور او پیش کتہ پہ دُنیاوی
 داساکنہ را بہ دکہ د دُنیاوی
 پہ ہر خائے کبھی ورتہ بنائے او کرہ نظر
 دَ حرکت نہ ئی کرہ خاں پورہ خیر
 زور او پیش کتہ وی دَر اَدَسر دَ پاسہ
 دالوستل بہ غتِ بنائستہ وی ستا دَ لاسہ
 دا دَشد سرہ را خئی ہم کلہ کلہ
 بی لہ زیرہ بہ داوی ہر خائے پہلہ
 دا دَ زیر سرہ چپی راشی پہ یو در
 نرې وایہ دغہ را پہ ہر بشر
 را ساکنہ وی ساکنہ مخکبھی بلہ

مخکني زير سره به داشي نري خيله
 را چي وي دِ اِمالے په هر حالت کني
 نري وايه دغه را په تلاوت کني
 زير لرونکے داسي را په هر مقام
 چي دَ روم سره اُدي پري بيه تمام
 نري وايه دغه را په هر حالت کني
 ياد ساته دغه بيان په تلاوت کني
 دَميم اونون مشدد قاعده

نون او ميم لري غنه هغه صورت کني
 مشدد چي دواړه راشي تلاوت کني
 دَميم ساکن اونون ساکن قاعده

لکه خنگ چي درے نقطے دَ اِوِپادي
 حالتونه ميم ساکن له دومره دادی
 درے حالتہ دی دَميم ساکن په شمار
 يو ادغام دے، بل اخفا او بل اظهار
 کة دَميم ساکن نه وروستو وی ميم بل
 نُو مُدغم به شي دَميم سره ميم خپل
 دغني سره به دغه شي لوستلے
 دَ ادغام صورت دا هر چا دے ليکلے
 کة دَميم ساکن نه وروستو راشي باء

نو پِه ميم کڻي به غڻه وي دَ اخفاء
 ميم اوباءِ که وروستو راشي پِه يولار
 دلته کي پي پِه هر خائے کڻي تش اظهار
 دا حالت دَ نون ساکن شولو تمام
 قلب سره ئي معتبري ٿول احکام
 دَ نون ساکن اوتنوين قاعدے

اخفاء، قلب سره، اظهار، ادغام کره نور
 نون ساکن لري احوال دغه خلور
 پِه تنوين کڻي ٿول جاري کره دا بيان
 نون ساکن دَ پاره حکم دَ جهان
 نون ساکن او پِه تنوين کڻي شته اظهار
 که دَ حرفِ حلقی وروستوشي پِه لار
 پِه دوه قسمه بيان شومے هر ادغام دے
 يو غڻه سره، خالی ئي بل مقام دے
 يَنْمُو ٿول خلور حرفونہ دَ غڻي دي
 بي غڻي چي لام اورا دي ورپسي دي
 بل دوه تڪونه جوڙ شوي دے يو کور
 حکم خلقو بيان کرے ور له نور
 نون ساکن تنوين به ميم سره بدل شي
 که دَ نون نه پس وي دانو دا به تل شي

قلب دے نوم ددی بیان پہ دی صورت کنبی
 چپی دنون نہ پس وی بآء پہ تلاوت کنبی
 دغہ وخت کنبی یو غنہ بلہ اخفاء ده
 دا خبرہ بیان کرے علماء ده
 پہ نون ساکن او تنوین کنبی فرق

نون ساکن لیکلے شی لکہ فَمَنْ
 تنوین نہ یشکارہ کوی بل تہ بدن
 نون ساکن وئیلے شی پہ ہر حالت کنبی
 دَہر واصل او دَوقف پہ صورت کنبی
 دَتنوین نون بہ شی وصل کنبی لوستلے
 دغہ وقف کنبی ہیخ چا نہ دے لیدلے
 ادغام او اظہار

لکہ خنک چپی تبول پنخہ ددین ارکان دی
 دَادغام دُومرہ قسمونہ پہ جہان دی
 یو مثلین دے دغہ تام پہ مقام دے
 دَقسمونو دَادغام نہ یو ادغام دے
 شتہ دے قسم مُتَجَانِسین یو بل
 داناقص او تام راخی پہ ہر محفل
 بل تہ وائی مُتَقَارِبِین تمام
 کلہ کلہ داناقصہ وی ادغام

دَمَخْرَج صَفَات سرہ دَ حَرْفِ گَفْتَار
بِنَاءً وَاضْحَہ تہ وِئِلَی شِی اظْہَار
مَدِّ اَصْلِی اَوْ مَدِّ فِرْعِی

تَوَلَّ حَرْفُونِہ بِنَاءً رَاخْکَل پَہ خِیَل مَقْدَار
وَرْتِہ وَائِی مَدُّ اَصْلِی پَہ گَفْتَار
دَا تَعْرِیْف دَمِ دَمَدُّ اَصْلِی بِيَان
دَا سَمِ وَائِی پَہ دُنْيَا کِنِی تَوَلَّ قَارِيَان
اَصْلِی مَدِّ مَدِّ ذَاتِی سِرہ یَا دِیْرِی
کَلِہ کَلِہ پَہ طَبِعی هَم بِيَانِیْرِی
مَوْقُوف نَہ وِی اَصْلِی مَدِّ پَہ خَہ سَبِیْب
بِس مَقْدَار دَ اَصْلِی مَدِّ لَرِی طَلْب
پَہ سَبِیْب یَا نَدِی مَوْقُوف چِی وِی یَوْمَد
وَرْتِہ وَائِی دَا دَمَدِّ فِرْعِی حَد
فِرْعِی مَدِّ لَرِی پَہ جَمْع دَوِہ اَسْبَابِہ
دَ هَمَزِہ سِرہ سَکُون کِرِہ دَا عَرَابِہ
اَصْلِی هَر خَائِی ہر حَالَت کِنِی شِی لَو سَتَلِی
عَارِضِی وِی کَلِہ کَلِہ غَر خِیْدَلِی
دَمَدِّ مَتَّصِل اَوْ مَدِّ مَنفَصِل بِيَان

کَہ سَبِیْب دَ فِرْعِی مَدِّ چَرِہ ہَمَزِہ وِی
مَتَّصِل ، مَنفَصِل قَسْمِہ بَہ دَا دَوِہ وِی

متصل مددے یاد شوے پہ واجب
منفصل تہ جائز وائی ہر طالب
دَ (ساکن اعتبار سرہ) دَ مد قسمونہ

دَ ساکن چہی مد کبھی راشی اعتبار
دوہ قسمونہ ترے جو پری پہ ہر لار
یو لازم دے بل جائز سرہ دے یاد
دَ ساکن کوردے پہ دے سرہ آباد
پنخہ قسمہ دَ لازم شتہ پہ ہر در
دوہ قسمونہ دَ جائز دی معتبر
دَ مد لازم قسمونہ

لازم مددے پہ پنخہ قسمہ کبھی بند
پیدا کی پری تلاوت کبھی پہ دے خوند
یوتہ وائی کلمی او مثقل
کلمی مخفف دے ورسرہ بل
یو حرفی مثقل مد شتہ دے لازم
بل حرفی مخفف یاد ساتھ دائم
پنخہ دے مد لازم سرہ دلین
دا پنخہ قسمہ دَ مد شول بہرین
دَ مدونو مقدارونہ

مقدار در پری حرفونہ در پہ در

توسط دے مینغ دَ طول او دَ قصر
 خپل مقدار سرہ را خکل دَ حرف وینا کنبی
 دوہ حرکتہ دی دَ قصر پہ دُنیا کنبی
 زیات را خکل دَ طول تعریف دے حقیقت
 شپہ حرکتہ ئی مقدار دے ہر ساعت
 پہ اصلی مد کنبی را غلے تل قصر دے
 توسط پہ متصل کنبی معتبر دے
 منفصل کنبی توسط شتہ دَ جہان
 لکہ خنگ چي طول لازم کنبی دے بیان
 پہ وقفی مد، عارضی کنبی طول بہتر دے
 توسط سرہ جائز پہ کنبی قصر دے
 دَ ہمزے قاعدے

لکہ خنگ چي دوہ نقطی دَ ہر یوتا دی
 دَ ہمزے دُومرہ قسمونہ تل ادا دی
 نہ پتہیری ہر ساعت چي شی لوستلے
 قطعہ دغہ پہ نوم شی رابللے
 پہ شروع کنبی وصلیہ ہمزہ لوستے شی
 مینغ کنبی دغہ پہ وینا را غر خیدے شی
 دَ اسمونو پہ شروع کنبی الف لام
 وصلیہ ہمزہ لری دغہ مقام

زور لرونکے دا همزه په هر مقام وی
 رنگ په رنگ دا مثالونو کښي مدام وی
 که دریم حرف دَ فعل پیش لری دُنیا کښي
 پیش په سربه دا همزه شی په وینا کښي
 که دریم حرف دَ تکی زیر لری یا زور
 زیر لری به دا همزه په دغې در
 اِسْمٌ، اِیْنٌ، اِبْنَةٌ دَ هر یو لار
 وصلیه همزه لری زیر په گفتار
 ورسره شته رنگ په رنگ نور مثالونه
 دَ همزه وصلیه دای حالتونه
 که همزه دَ فعل وی په ابتدا کښي
 دا قطعی دَ زور سره ده په دُنیا کښي
 یو صیغه دَ مضارع متکلم ده
 دا واحد صیغه قطعی ده او دائم ده
 همزه توله قطعیه دی هر خائے نورے
 وصلیه نه علاوه چي داشوے تیرے
 پنځه فعله که موجود وی په یو دار
 په دریم حرف ورسره پیش وی په گفتار
 دَ کسرے نه به همزه دا محروم نه وی
 همزه دلته وصلیه به مضموم نه وی

اِسُو اِيتُو اِقْضُو اِدْرِمِ شُول دَغِه شَان
اِبْنُو اِتْقُو اِدْوِه نُو رِدِي دَجْهَان

حروفِ مدہ

واونہ کلہ چي پيش راشی مقدم
زیر ديانہ مخکشي وی چي هغه دم
دالف نہ مخکشي زور چي په جهان شی
دغه درمے وارہ ساکن چي دغه شان شی
پہ مدہ حروف سرہ دغه یادیری
کتا بونو کشي زمونرہ بیانیری
ولار زور اوزیر دی شمار ہم پہ مدہ کشي
ولار پيش دلته راغله هر حصہ کشي
دغه درمے وارولہ حکم مقدم دے
دا بیان دهر بیان نہ دیرا ہم دے

حروفِ لین

واواویانہ مخکشي کلہ چي وی زور
دغه دوارہ ہم ساکن چي کپی پہ سر
ورتہ وائی دوه حرفونہ تول د لین
اداشوی بنهٔ پہ نرمہ بہترین

دوقف بیان

ساہ کة اخلے دادے وقف شریعت کشي

اُدریدل دی دَقران پښه تلاوت کښي
 اُدریدل غواری انسان کله ناکله
 بندوی هغه قران کله ناکله
 یو پښه خپل اختیار سره انسان اُدریږي
 بل هغه چي تلاوت ورته گرانپري
 نور کولے هغه نشي تلاوت
 نو مجبوره دے ساه اخلي دا ساعت
 اول وقف اختیاری ددي جه سان دے
 چي پخپله د انسان ختم بیان دے
 بل پښه اضطراری یاد دے در پښه در
 مجبوراً کوی دا وقف هر بشر
 که معنی پري نه بدلیږي تلاوت کښي
 دغه دواړه دی روا پښه شریعت کښي
 پښه معنی باندي نظر چي د انسان وی
 علاماتو ته ئي خیال چي د قران وی
 دا پښه وقف اختیاری سره یاد پري
 کتابونو کښي پښه دې نوم بیان پري
 ساه شی لنډه نور لوستل چي پښه چاگران شی
 گران چي ده له تلاوت ددي قران شی
 وقف دے اضطراری پښه دې صورت کښي

خیال کوہ ددغی دوارو تلاوت کنبی
دوقف قسمونہ

تبول پنخہ قسمہ دوقف دی بیان
داسے وائی پہ دنیا کنبی عالمان
یو لازم دے بل مطلق پہ هر مقام دے
دغہ وقف پہ قرآن کنبی خاص او عام دے
جائز هم شته مجوز پہ تلاوت کنبی
مُرخص پنخم راغلی دے صورت کنبی
دا پنخہ قسمہ دوقف دی راغلی
ادا کیپی ایاتونہ پہ دی بشکلی
ضروری او لازم وقف دے پہ میم
اُدریدل دی رواشی پی پیه زاجیم
اُدریدل دی هم پہ طاباندی راغلی
ادا کیپی ایاتونہ پہ دے بشکلی
دائرہ وقف دپاره خائے پہ خائے ده
دغہ نخہ دایت دجدائے ده
قف سره پہ هر مقام بانندی اُدریپه
بلے ساه سره بیامخ کنبی روانیپه
دا بهتردی دقرآن پہ تلاوت کنبی
داسے وائی عالمان پہ دے صورت کنبی

وقف النبی (ﷺ) دے راغلیے پہ قرآن کنبی
 دغہ خائے دُدریدو دے پہ جہان کنبی
 دلته وقف دُنیا نو سردار ﷺ کرے
 وقف دلته کنبی نیکانو بار بار کرے
 قاف چي کله وی یواخے پہ قرآن کنبی
 وقف دلته بعض گنری پہ دې جہان کنبی
 دَسکتے شتہ پہ قرآن کنبی علامت
 بند وُل دی پہ دے سرہ تلاوت
 ساہ چي ماتہ درنہ نشی پہ جہان
 لِر ساعت نہ پس جاری کرہ خپل بیان
 دا تعریف دَهر سکتے دے پہ جہان
 داسے وائی پہ دُنیا کنبی عالمان
 وقفہ ہم وائی سکتے پہ قرآن کنبی
 خیال ساتھ ددغي هر خائے هر بیان کنبی
 صل بہ کله کله ستاشی پہ نظر
 اُدریدل نہ اُدریدل دی برابر
 لامطلب لری چي نشتہ اُدریدل
 تلاوت جاری ساتھ دلته کنبی خپل
 پہ محل دُوقف اُدی پرہ صحیح
 تام کافی حسن شتہ وقف ہم قبیح

کتہٴ خوک اُوکری اعتبار دَ کیفیت
 تہول خلور قسمہ بہ جور شی دا ساعت
 یو ابدال دے بل دے روم سرہ اسکان
 دَ اشمام سرہ شتہ وقف دغہ شان
 دَالُہ فضل و کرم سرہ کتاب
 ختم شولو ضروری ترینہ ہریاب
 پہ اُخر کبھی بیاسلام پہ محمد ﷺ
 دا سحر سرہ ماہنام پہ محمد ﷺ
 ورسرہ درود زہٴ وایم پہ نبی ﷺ
 چہی بُنیاد دے پہ دُنیا دَ ہر ولی
 ورسرہ ئی شہٴ پہ ال تل سلامونہ
 پہ بنائست ئی پہ جمال تل سلامونہ
 بیاسلام دے پہ اصحاب دَ محمد ﷺ
 دا سلام دے پہ ہریاب دَ محمد وی
 زہٴ پہ سرہ ختم وومہ خپل کتاب
 رتہ کپہ رانہ قبول پکبھی ہریاب
 تمت بفضل اللہ تعالیٰ وبتوفیقہ رنا تقبل منا انک انت السميع العليم . وتب علينا
 انک انت التواب الرحيم . والحمد لله تعالیٰ علی ذالک . وصلى الله تعالى علی خیر
 خلقه محمد وآله واصحابہ اجمعین .

جمعة المبارک 11 رمضان المبارک ... ستمبر 2008

دَعْلَم تجوید پہ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دَ تجوید

﴿دَعْلَم تجوید تول اہم مسائل پہ شعرونو کنبی﴾

تصنیف

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری تاون کراچی

خورونکے

اسلامی ادبی تولنہ

یونیورسٹی روڈ مردان 0312-9818511

گلدستہ دَ تجوید
منظوم

تصنیف

احمد علی مردانی

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**